

MIRJANA

BOBIĆ

MOJSILOVIĆ

HAPPY END

Laguna

Copyright © 2005, Mirjana Bobić Mojsilović
Copyright © ovog izdanja 2019, Laguna

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

HAPPY END

Prvo poglavlje

Veličanstvenih očiju, pogleda zamagljenog od suza i čaja od meskalita sa udrobljenim mrvicama sušenih sikarandesa, donja Pilar de Morendes sedela je na tremu kao statua. Njena koža boje mlečne čokolade, zategnuta na rukama, licu i vratu, prizor koji su umorni goniči stoke pamtili kao dragocenu uspomenu sa svojih lutanja po Sedmom Kraljevstvu, tog popodneva izgledala je kao nežni svileni kaktus. Dlačice joj behu zlatne i male, a pove-tarac što se spuštao sa vrhova imanja don Fuentesesa de la Marinesa, na njenu verandu, na njene gole noge, na njena nedra, uzana kao rukavci Rio Somboze u leto, samo je još više raspaljivao titrajuću, opasnu vatru njenog bića.

Otkad je Segurito Lopez de Karakas odjezdio na ukra-denoj mazgi, ostavljajući oblake zlatne prašine za sobom, i zeleno mleko izgaženih kaktusa po seoskom putu, donja Pilar de Morendes nije prestala da se opija. Svakog popod-neva, Ugruela, mulatkinja koju je nasledila od sestriči-ne viceguvernera Sesaria Kozesa, donosila bi joj bokal

mlakog čaja. Svakog popodneva Ugruela bi tiho pevušila staru baladu o kakaduu koji sanja u krošnji bananinog drveta, i svakog popodneva donja Pilar bi joj podvignula da prestane.

Nekada, donja Pilar beše poznata i po svome divnom raspuklom glasu, po svojoj pesmi koja beše kao najsladji poј rajskih ptica iz kolumbijskih prašuma, kojom je pozdravljala svaki slatki purpurni zalazak sunca iza planina. Ali otkako su njene male, okrugle i glatke grudi, nalik mladuncima kekua, ostale bez hrapavih ruku strasnog Segurita Lopeza, za koga je celo Kraljevstvo šaputalo da je rođen iz veze Indijanke, Meksikanca i geparda, te je zato imao tako opasnu, nepredvidivu i ženama zanosnu narav, donja Pilar glasa nije pustila. Sedela je na verandi, opijala se mešavinom čaja od meskalita i udrobljenih osušenih sikarandesa, očiju punih veličanstvene tišine. Svakog popodneva, kao da je posvećenik tajnog rituala lotalica iz Nueves do Los Anheles koji su se muvali po Kraljevstvu i predskazivali velike kiše, opijala se, dok se crvenkasta zvezda ne bi pojavila na severnom nebu. A onda bi se, lako se teturajući, povlačila u svoju odaju, na čijem je prozoru bila razastrta tapiserija koja je predstavljala nebeski svod sa Zemljom u sredini.

Ugruela bi prestala da čangrlja lončićima.

Kuća bi umrla.

Samo je noć, mrkla kao neutešne oči donje Pilar de Morendes, mogla da čuje isprekidano udaljeno ječanje koje je dolazilo iz tihih odaja kuće okružene stablima asufera i uzdasima.

Naježenost te kože boje mlečne čokolade, tog divnog svilenog kaktusa sa zlatnim dlačicama, stvorenih da

miluju prsa razbojnika i kradljivaca ženskih srca, nije bila slučajna. I donja Pilar de Morendes, prvi put posle pet godina, znala je to.

Segurito Lopez bio je u blizini.

Ugruela je pevušila omiljenu baladu o kakaduu u krošnji bananinog drveta, i njena gospodarica joj prvi put, tog popodneva, nije naredila da prestane. Sluškinja je oprežno nastavila sa refrenom „moja krila mala su da zagrlite, moja krila gruba su za tvoje meko perje“, a radosni, zaboravljeni osmeh iskrsao je na te reči, na licu donje Pilar. Ugruela je, ohrabrena, pevušila glasnije i još setnije, videvši taj zaboravljeni smešak na licu svoje gospodarice. Shvativši to kao tajni znak da napokon, posle pet godina, stvari kreću nabolje, mulatkinja joj revnosno nasu još jednu čašu čaja.

Donesi mi dimljenog kokosa, naredi donja Pilar glasom koji se radosno kotrljao niz njena nedra, glave lako savijene na poklon onome što dolazi.

Bila je zahvalna. Bila je zahvalna meskalitu, sušenim sikarandesima, povetarcu koji joj je očvrstnuo male crne bradavice na grudima, lelujanju bluze od lažne svile koju je kupila od trgovaca mešovitom robom iz Paramariba, pre poslednje sezone kiša. Zbog te lelujave bluze boje indiga, koliko se seća, poslednji put je zavukla svoju nežnu ruku u ćup sa zlatnicima koji je držala u rupi u zidu ispod drvenog reljefa Svetog Sebastijana, sveg u strelama.

Donja Pilar je odjednom, tog popodneva, bila zadovoljna više nego obično, mada je i čaj od meskalita prilično radio na njenom raspoloženju. Bila je omamljena kao i svakog drugog popodneva, ali je prvi put posle toliko vremena znala da slatki nemir koji ju je obuzeo ne može

biti slučajan, da će uskoro žuti oblačić prašine u daljini označiti njegov povratak, i da onda više čaj od meskalita neće morati da joj bude ljubavnik, i da u njemu neće više morati da traži ni zaborav, ali ni sećanje na onoga sa kim je nebo, nebo prepuno žutih treperavih zvezda, bilo u njenoj glavi, pod njenom gustom crnom kosom.

Mada se retko mogao naći neko ko bi o njemu mogao da ispriča verodostojnu priču, Segurito Lopez de Karakas pojavio se u Marakaibu, iz okoline Bukaramange, tako se pričalo, one godine kada je donja Pilar saznala od Cigana mađioničara, koji su lutali po obodima Kraljevstva, da nikada sreću u ljubavi neće imati, i da i ne treba da je traži jer, rekli su joj gledajući u listove čaja, Alhetop, bog tropske alhemije, ima nešto protiv nje. Donja Pilar nije plakala.

Nije plakala, toga se setila tog popodneva, dok je čekala na verandi svoju porciju dimljenog kokosa, toga se setila i svega se setila, i nije joj smetalo Ugruelino pevanje, ni njeni koraci, ni njen pogled koji je bio za nijansu drugačiji nego obično, ništa joj nije smetalo, svega se setila uprkos čaju zaborava od koga joj je prijatno pucalo u ušima i od koga joj je celo telo bilo teško i srećno.

Trgujući perlama, školjkama i magičnim ogledalima u kojima je svako lice dobijalo boju očiju kakvu je želelo, istog je časa postao legenda. Legenda koja hoda, Segurito Lopez de Karakas nikada i nikuda nije išao bez svog crnog šešira sa ogromnim obodom, pa se u Marakaibu ispredala priča da je možda i potpuno ćelav, što se smatralo teškom sakatošću.

Muškarci, starosedeoci Sedmog Kraljevstva behu nadaleko poznati po negovanoj, dugoj, gustoj kosi i crnim

zubima koje su tretirali neprestanim sisanjem crnog lišća eukaronga. Zato su im i kosa i dah mirisali na prijatnu mešavinu badema i morske soli, i zato su njihove žene izgledale tako zadovoljno i tako ispunjeno.

Pojava Segurita u Marakaibu iz osnova je promenila stvari. Nije se znalo da li ima kosu uopšte, a zubi mu behu beli kao lamino mleko. Poređani u savršenom nizu, pravilni i veliki, delovali su nekako zastrašujuće kada se ispod njegovog širokog osmeha prvi put ukazaše na trgu Nostra donja de Montanjas. Odisao je prijatnim jakim i slatkim mirisom, mirisom omamljujuće crvenkaste boje, mirisom koji je podsećao na cimet, ali je bio jači, slađi i ljući od njega, mirisom koji je potpuno i preko noći zapahnuo do tada omiljeni i neprevaziđeni miris badema i morske soli.

Donja Pilar bila je jedna od onih žena koje su na trgu gledale u neobičnog neznanca sa ogromnim crnim šeširrom, u stranca koji je govorio nepoznatim akcentom, imao bele zube, mirisao crvenkasto i imao ruke velike kao krila kakadua. Uzela je neobično ogledalce, i pre nego što je uspela da razmisli kakvu bi boju očiju volela da ima – u ogledalcetu, njene oči crne, masne i sjajne poput oniksa na kiši odjednom postadoše žute kao kukuruzna zrna, uokvirena blistavim crnim prstenom. Jedan oštar zlatni zrak zasija iz njih kao iz dva dragulja, i zatim magija nestade.

Bila je očarana. Bila je uznemirena. Bilo je to čudo. Podigla je svoje sjajne, crne, masne oči prema neznanцу, a njeno srce joj je odmah reklo da je zaljubljena. Tačno u puervi rikala je razbuđena puma. Osetila je to odmah, to nije bilo tiho i prvo kao pređenje. Puma njene gladne ženskosti zarikala je odmah.

Dok je još bila devojčica, o tim stvarima majka joj je govorila. Pokojna Esperansa, nek joj je laka zemlja, učila je svoju kćer o važnim stvarima i znanjima neophodnim za sreću svake žene, pa je tako i o tački puervi donja Pilar prvi put čula od svoje majke – da se nalazi između asteriksa pod donjim trbuhom, tačno četiri prsta ispod pupka, i da žena može da sudi o svojoj ljubavi i zadovoljstvu samo ako iz te tačke rikne ženka pume.

Iako Esperansa beše gospoja, u tim stvarima veoma verzirana, sve do susreta sa Seguritom na trgu Nostra donja de Montanjas, donja Pilar je mislila da je to izmišljotina. Da nema puerve, ni pume, ni bilo kakve rike, i da žena može biti zaljubljena i bez takvih divljih, životinjskih znakova u sebi. Ali puerva, između asteriksa i četiri prsta ispod pupka, pulsirala je medenom slatkoćom, i puma je rikala protresajući celo telo donje Pilar slatkom plimom jeze od koje joj je i kosa bila nakostrešena i od koje joj je srce udaralo kao ritualni perkusionista na praznik kukuruzne žetve. To je to, htela je da vrisne, to je to, puerva je pronađena, puma se probudila, neznanac belih zuba, što širi predivan omamljujući miris crvenkaste boje, biće moj. Biće moj, biće moj, ma šta o tome mislili Cigani mađioničari, besni bog tropske magije Alhetop, ili bilo ko drugi, mislila je donja Pilar i bestidno gledala u nasmejanog i zagonetnog neznanca sa čudnim akcentom, koji je zabavljao radoznale, ljubomorne, uspaljene, zaljubljene i očarane meštane Marakaiba, čuvajući tajnu magičnih ogledalaca samo za sebe.

Istog dana je nestao, ostavljajući za sobom onaj divni crvenkasti miris, pregršt prodatih ogledalaca, prome-njenih boja očiju, mnogo pronađenih puervi na oblim

stomacima žena, do tada kupanih dahom koji je mirisao na bademe i morsku so, na stomacima na kojima su stajali tragovi eukaronga. Ostavio šapat, a otišao uz buku.

Donja Pilar nije rekla ni jednu jedinu reč. Znala je, jednostavno je znala da je njena puma najglasnije zarikala, i da će nepoznati čovek belih zuba doći ponovo i doći samo kod nje.

I došao je, iste noći, tiho kao senka, u njenu sobu sa tapiserijom koja je predstavljala nebeski svod sa Zemljom u sredini.

Još jedan gutljaj čaja, još jedan gutljaj čaja od meskalita, i donja Pilar poče radosno da se smeje. Kikotala se kao da je neko golica, a zatim je počela da se smeje grohotom.

Sunce je dobijalo plavi odsjaj, i u daljini, tamo daleko, iza vrhova imanja don Fuentes de la Marinesa, nebo je bilo mešavina sivog, žutog i ljubičastog. Mada je meskalin doprineo da sirota donja Pilar boje doživljava kao živa bića, i Ugruela je to znala, ovog puta sluškinja je ipak dotrčala na verandu noseći na tanjiru, napravljenom od sušenog drveta tukamite sa emajliranim školjkama na borduri, dimljeni kokos za svoju gospodaricu. Bila je uplašena da donja Pilar potpuno ne siđe s uma.

Nije da je Ugruela bila dušebrižnica donje Pilar de Morendes, i nije da sirota sluškinja nije s vremena na vreme, kradom, i sama sebi kuvala čaj od meskalita, i nije da ne bi popila svaku kap koja bi ostala u čaši donje Pilar, ali je i ona uviđala da je svakodnevno opijanje njene gospodarice postalo opasna i štetna navika. Otkako je don Eskobar de Morendes, rođak vicekralja Sedmog Kraljevstva, i pesnik, inače muž donje Pilar, zatekao onog jutra svoju lepu ženu u ljubavnom pijanstvu sa Seguritom

Lopezom tu, u njihovom letnjikovcu u Marakaibu, u odaji na čijem je prozoru visila tapiserija koja je predstavljala zvezdano nebo sa Zemljom u sredini, svi su se neverovatno promenili.

Bio je mesec kukuruza, i nebo je bilo žuto i modro, a vazduh beše mokar od znoja. Don Eskobar, lep čovek sa španskim brčićima, od onih muškaraca za koje se kaže da imaju dušu kao devojka, nenajavljen je tog jutra dojahao u Marakaibo, u letnjikovac. Došao je tada, da svojoj voljenoj, donji Pilar, koja je sa služavkom Ugruelom tu provodila tople duge dane i odmarala se od monden-skog života prestonice, donese i pročita najnoviju elegiju posvećenu njegovoj večnoj ljubavi prema njoj. Da je prijatno iznenadi.

Elegiju je svojim otmenim špicastim i ispisanim rukopisom prepisao na pirinčani papir, kupljen samo u tu svrhu, za nju, kod Elifasa Prima u najboljoj prestoničkoj antikvarnici na trgu Santo Domingo. Na listove je prethodno danima lepio osušene cvetiće đurđevka, kupljene u istoj antikvarnici sa herbarijumom nesrećne španske kneginjice, umrle u poslednjoj velikoj epidemiji malarije koja je harala močvarom.

Takav je čovek, takav je muž i takav je pesnik bio don Eskobar.

Povlačenje donje Pilar u njihov letnjikovac, njeno sve češće i sve duže ostajanje u Marakaibu, tumačio je njenom nostalgijom, njenom ženskom setom, zbog toga što ni posle sedam godina braka dece nisu imali. U dnu svoje pesničke duše, don Eskobar okrivljavao je sebe zbog toga, čak je i mnoge pesme o tome napisao, ali ih nikome nije pokazivao. Bio je protivnik čaja od meskalita, i plašio se

da njegova voljena donja Pilar ne pretera, ali nije smeo da se meša jer je, mislio je, njena ženska nesreća toliko velika da se jadnica mora nečim utešiti. Zato joj je pisao pesme. Pisao je samo o njoj i za nju.

Krenuvši u Marakaibo da je prijatno iznenadi svojom pesmom, ljubavlju, pirinčanim papirom, svojim rukopisom, osušenim đurđevkom, svojim toplim blagim očima, don Eskobar namazao je svoje brkove melemom od meda ljubičica i kaktusovog slada, pa je mirisao kao komplet ručno pravljenih bombona iz čuvene prestoničke poslastičarnice koju je držala donja Sofija de la Luna.

Elegiju je umotao u rolnu i zakačio je kao tobolac za svoj svileni sako sa izvezenim ljiljanima, obukao je pantalone na pruge i čizme od gušterove kože, i šešir sa peruškom po poslednjoj modi i jahao je na svom crnom sjajnom konju ceo dan, jer put od prestonice do Marakaiba beše dug i težak, sa usponima, strmim stazama, velikim šumama, i opasnim deonicama.

Usput je, zanesen ljubavlju, recitovao naglas svojoj dalekoj voljenoj najdirljivije delove pesme. „Doći ću, draga, nečujno kao paperje, i pašću na tvoja stopala, a ti nećeš znati, a ti nećeš znati“, ponavljao je dok su mu se oči punile izmaglicom patnje.

Vodio je računa da ne jurca mnogo, da ne jaše prebrzo.

Don Eskobar beše čovek takvog kova – nije ništa prepuštao slučaju. Na unutrašnji šav svojih svilenih pantalona, u predeo svoje mnogo analizirane muškosti, stavio je jastuče veličine dlana, sašiveno od pamučnog platna i napunjeno sušenim lišćem kafe umočenim u eukaliptusov sirup – bilo je to jastuče njegovog tajnog spasa.

Kada je tek učio da jaše, majka mu ga je prvi put sašila, napunila remedijama koje odmaraju muškost od tvrdog sedla i čine da ona i posle mnogo sati jahanja lepo miriše i bodro izgleda, i stavila mu je među prepone. Iako je od tada prošlo mnogo godina, don Eskobar je još uvek osećao prohladnu majčinu ruku na tom mestu, na koje mu je stavila jastuče, i bilo mu je milo oko prepona. Nije, dakle, jurcao na svom crnom konju samo zato da se kesica, punjena lišćem kafe umočenim u eukaliptusov sirup, ne bi iscepala pre nego što stigne kod svoje voljenje i zamoli je, pošto joj pročita pesmu, da mu je svojim tankim prstima, svojim malim dlanovima, lično skine, kao što je radila u prvim danima njihovog braka...

Naglas sam se nasmejala. Kakav pisac, oteo mi se glasni komentar. Kakav pisac, ponovila sam još jednom, i brzim i nervoznim potezom ruke, kao da otimam sama sebi, izvukla sam cigaretu iz paketića, prinela je ustima i zapalila starim Nenadovim zipom. Okrenula sam ponovo naslovnu stranu i posmatrala je sa neizrecivom zahvalnošću, zavaljena u udobnu fotelju. Na naslovnoj strani knjige je pisalo :

„Majstori latinoameričke proze“, a zatim ispod, krupnim crnim slovima – **Rigoberto Martines i Fonseka**, a ispod toga, još upečatljivije – **LJUBAVNICI IZ MARAKAIBA**.

Sve to bilo je ilustrovano fotografijom divnog starog žutog zida, slikanog popodne, u onom jednom jedinom trenutku dana u kome sumrak samo što nije stigao. Na tom zidu na naslovnoj strani knjige nalazile su se dve krupne crvene fleke. Bilo je odmah jasno da su fleke, koje

treba da simbolišu ljudsku krv, bile doradene kompjuterski, kao što je i mali zeleni kaktus koji je bacao senku nalevo, u desnom uglu fotografije, bio delo domaćeg grafičkog dizajnera. Pa ipak, naslovna strana mi se neobično dopadala. Ta slika, taj zid sa krvavim flekama, taj kaktus kao simbolički opis podneblja, strasti, rečenice, magije i divnih zvučnih neobičnih pojmova koji su me čekali između tih korica. Bila je to fotografija u kojoj se toliko toga događalo, u kojoj, u stvari, nikada ništa i ne prestaje da se događa, slika dubokog uzdaha.

Povukla sam dugačak zadovoljni dim. Radovala se stranicama koje dolaze. Ja sam pasionirani čitalac romana. Znete tu vrstu žena? Ne bilo čega, nego romana, tako sam govorila. Ne lepe književnosti, nego romana, samo to volim. Okrenula sam zadnju koricu i ostala zaprepašćena – umesto slike Rigoberta Martinosa i Fonseke, pisca te divne knjige koju sam držala u rukama, i koga sam zamišljala, kao što sam već počela da zamišljam zanosnog Segurita Lopeza, sa ogromnim crnim očima i muževnim licem, tamo je, među kaktusima razbacanim po sjajnoj poleđini, stajala slika nepoznatog ružnog muškarca sa naočarima – beše to bledunjavi miopičar tankih usana, četvrtastog ispranog lica, koji je gledao kao da je upravo dobio šamar, dakle potpuno zabezegnuto. Ispod njegove slike pisalo je neko obično srpsko ime, a ispod tog imena i njegovo zanimanje – urednik izdanja.

Bože, svašta, procedila sam naglas, pa ovo može samo u Srbiji. Ispod njegove slike bio je štampan i deo iz njegovog pogovora, pa je i ispod tog teksta bio još jednom potpisan! Mnogo sitnijim slovima bio je odštampan i citat iz *Ekspres Politike*, u kome je doslovce stajalo: „Kad Nikola

Ljubomirov nekoga pohvali, onda možemo biti sigurni da delo ima visoku književnu vrednost.“

Samo sam se prekrstila, pogledala još jednom poslednju stranu, i povukla još jedan dug dim. Kakva dileja! Srbija, Srbija, rekla sam glasno, vrteći glavom, kao osoba koja nema šta više da doda na još jednu od bezbroj gluposti koje su me okruživale, i pođoh da skuvam kafu.

Bilo je popodne, skoro tipično – ličilo je na jedno od onih u kojima volim da se opuštam čitajući knjige, uz finu neopterećujuću muziku. Vrckala sam uz džez improvizacije Ala Bigeloua dok sam u mekim mokasinama od jelen-ske kože išla u kuhinju, noseći *Ljubavnike iz Marakaiba* pod miškom, kao da će neko iznenada da mi otme priču o čudesnoj donji Pilar, njenom vatrenom ljubavniku, i njenom sirotom mužu don Eskobaru, koji, to mi je odmah bilo jasno, sreće neće imati.

Duboko sam uzdahnula. To je onaj uzdah koji vas sprečava da se raspadnete od plakanja.

Volim romane. Ljubavne naročito. Ali ne one u kojima glavne uloge imaju junaci savremene anglosaksonske literature – junaci međunožja. Nova engleska književnost, koju mi preporučuje moja luckasta drugarica Vera.

„Stiskao sam njegov penis, i zatim sam osetio vrelinu Čar-
lijeve sperme na svojim prstima. Tresao sam se kao prut.
Čarli se samo okrenuo na drugu stranu, a meni se kurac

digao da sam mislio da ću eksplodirati. Onda je ušao moj otac i podivljao.“

Ne to, ne to. Mislim, dosta mi je takvih „ih“ romana u kojima su opisani fiziološki sokovi seksualno neopredeljenih muškaraca i žena, incestuozne veze između braće i sestara, ujaka i sestričina, roditelja i dece. To je tako moderno. To je tako politički korektno. To je tako mokro. To tako liči. Vaginini monolozi i slična „kako da što više šokiram publiku“ sranja.

U stvari, imam nenormalnu želju da plačem dok stojim kraj šporeta i gledam u džezvu. Sredi se, sredi se, kažem, i nastavljam da lutam mislima po prašnjavom drumu literarne Kolumbije, osećam tu žućkastu prašinu u nosu, i razbija me taj džez i pogled kroz prozor na moju malu ulicu, po kojoj nečujno i nezamislivo nežno, jer sumrak je u Beogradu, u Profesorskoj koloniji, pada sneg. To je biti na dva mesta u isto vreme. Oboren zakon fizike.

I hoću romantičnu, ljubavnu, zanosnu, tešku priču. Moram da ridam dok je čitam. Moram da se radujem. Da se cepam od smeha. Moram da putujem zajedno sa junacima i moram da ih volim. Manje-više. Ne mogu više da budem šokirana ili zabavljena rečenicama u kojima se sa lakoćom svakodnevice u istom iskazu govori o „ratovima u bivšoj SFRJ, zarivanju noktiju u jaja, felaciju i promašivanju rupe“, niti mogu istinski da strepim hoće li se izvesna Elen Lafore baciti stidnim dlačicama svoje sestre od ujaka, kada se ponovo sretnu, u Nantu. One imaju po sedamnaest godina. Tako su francuski nevaljale.

Ja imam dovoljno godina i živim u gradu u kome izgleda više niko nije romantičan i koji je postao suviše pomodan da bi bilo koji od klasičnih engleskih romana mogao da se događa u njemu. To je dobro za grad, ali neuverljivo za literaturu.

Sada vreme prolazi. Tik-tak, opominje *Ikein* sat u mojoj kuhinji. Za mene odjednom vreme protiče nedopustivo brzo i besciljno. Tako je to kada čekaš. U stvari, ljubomorna sam, i zavidim im. Tim savremenim junacima iz romana ovenčanih slavom i dobrim recenzijama u *Gardijanu* ili u *Njujork tajmsu*. Njihova tuga je nekako bezazlenija od moje. Za njih uvek ima nekog rešenja. Promene grad, nađu bolji posao, ožene se. Udaju se, opet. Naprave izložbu, napišu bestseler. Oproste i pomire se. Odu u Francusku. Gledaju u more. Počnu iz početka. Zagnjуре se u naručje voljenog i... nastavak sledi.

Želim da Segurito Lopez de Karakas dođe ovde. Taj, ili bilo koji drugi. Da zazvoni oko sedam. Da se u moj jebeni život useli taj omamljujući crvenkasti miris, da mi zariče puma u puervi i da zajedno sa Seguritom odjezdim, na tepihu, u tople predele Latinske Amerike. Da budem voljena. Da taj Latinoamerikanac odličnog stila, za koga nikad ranije nisam čula, Rigoberto Martines i Fonseka, sa svim svojim pričama, svojim likovima, bojama i mirisima bude negde ovde. Da neki splav na Adi Ciganliji bude letnjikovac u Marakaibu.

Ali to je nemoguće. I ja nisam normalna.

* * *

I kako je moguće da su dobre priče obavezno određene geografijom, i istorijom? Sve što je dobro, već se desilo, mora da bude smešteno u prošlosti, i mora da bude negde gde je toplo, ljubavne priče ne dešavaju se na Severu, ili bar nisu priče koje će da upamti svet. To su priče sa ukusom gorkog, turobnog i suvog. Sive i hladne. Ibzen? Ja volim vrele, žute, crvenkaste priče, sa kišama, toplim vetrovima. Magiju. Bez opisa marki cipela, ili marki automobila.

Kod nas, međutim, nema čudesnih čajeva koji ulaze u literaturu, od majkine dušice niko nije prolupao, bunika te odmah baca u seoski ambijent, u crne marama i muku. Ko je video romantiku osim... u *Hasanaginici*? Nema kod nas čuda, osim krvavih i poluživotinjskih, ni u literaturi, ni u životu. Opšte mesto je pivo i vinjak, a ne meskalito i sikarandesi. Grudi Beograđanke ne mogu izgledati kao mladunci kekua, pa ne znam ko da ih opisuje.

I šta je, uopšte, keku? Kakva je to životinja iz borhesovske fantazmagorije čija toplina, oblik i veličina podsećaju na ženske grudi? Kako izgledaju mladunci kekua, ako ne kao grudi donje Pilar de Morendes?

Kako stvarno zamisliti da se na početku novog milenijuma u Beogradu pojavi mađioničar? Jaše li ovde konja iko, osim džokeja na hipodromu ili na paradi u Ljubičevu? U šta, uostalom, može da se zagleda kakva ranjena duša sa svoga prozora: u televizijske antene, u autobuse gradskog saobraćaja, u gaće komšija obešene na štrik na terasi preko puta. I golubovi su manje romantični, misteriozni i prozaičniji od kakakdua, na primer.

„Beži bre, oni su pacovi koji lete“, kaže o golubovima sveznajuća Vera. „Plašim ih se i odvratni su mi. Oni prenose kugu.“ To kaže svaki put kad ih vidi kako ključaju parizer pobacani oko kontejnera za đubre u Ulici Svetog Save.

Ne, stvarno, ko ovde može da ima sluškinju Ugruelu, ko može da sedi na verandi i čeka davnog zanosnog ljubavnika, dok nesrećni muž jaše preko Srbije sa smotuljkom pesama? Da bi imala ljubavnika, žena prvo mora da ima muža...

Odakle nama, uostalom, ti mirisi, neophodni za svetlucavi susret pod kokosovim orahom, ili bilo gde, pod senkom krošnje kestena, jablana, trešnjinog drveta? Ovde, osim znoja i parfema sa fri-šopa ne može da se desi ništa drugo. Možda otužni miris kafane, prženja, dima i memle. Losiona za brijanje. Kako, uopšte, miriše ovaj grad, ako si samo čovek, bez poetske inspiracije? Miriše kafa, da, to miriše na beogradskim pijacama.

Miris Save dok je ljubimo, naginjući lica ka njenoj mekoj, neizrecivoj površini. Ali, to nije miris reke, to je miris mulja i nafte. To su ti mirisi, i gotovo. Još malo belila na vetru, oblak koji liči na Zeusa, na telefon, na veliko oko. Koji liči na žensku cipelu.

Pre desetak godina ležimo tako, moj sin i ja, na Košutnjaku i gledamo oblake. Na travi smo. Maj je, prolećni vetrić liže moja kolena, zavlači mi se ispod nogavica bermuda, njegova ručica pokazuje gore, sunce gledam kroz trepavice, da, Igi, to je patuljak, život je lep, a ono je slovo t, počinjem da se prvo kikoćem jer je mali mrav tu, na mom obrazu, a zatim se brzometno survava ka mom uvetu, vrisnem, skočim i rukom pritisnem pseće govno. Igor se valja od smeha. To je bila ljubav. Sa sve tim govancima

i čekanjem, sa tim životom u iščekivanju, u bermudama, sa nepoznanicama koje su vrebale odasvud.

Hoću da budem voljena. Rastrgnuta od ljubavi. Da režim, zajedno sa nekim.

Još uvek čekam. U stvari tek sada osećam da počinjem da čekam. To je užasno.

Nisam voljena. Tako osećam stvari. Nisam nikada bila voljena. Kad to izgovorim drhtavim glasom mojoj prijateljici Nadi, ona poludi.

„Prestani da se samosažaljevaš“, kaže, „to je krunski dokaz primitivizma.“

Igor, moj sin, on me voli. Pa ipak, ponekad mi izgleda kao da me teši kada ga nateram da mi to kaže. On je dečak i to veliki momci ne govore majkama. Kad sam ga čula da je jednom preko telefona rekao svojoj devojčici Ani volim te, poludela sam od ljubomore. Na sekund, naravno. Moje retoričko pitanje dobija isti takav odgovor.

On ima petnaest godina. Dete proleća. Moj sin je čudo. Čudo radosti. Iz njegove sobe su do jutros dopirali, i bili su preglasni, zvuci benda *Džamirokvai*.

„Popodne je, Igi. Probudićeš komšiluk! Prerano je! Utišaj, ne mogu da slušam svoju muziku! Kvariš mi Robija Vilijamsa sa Sinatrinim hitovima! Jebote, stvarno, imaj malo mere!“

Ja kažem „jebote“, on se smeje. Onda se ja izvinim što psujem.

„Stvarno, Ljubice! Blam me je kad te čujem.“ To kaže on. Uvek je to bilo tako među nama. Opušteno, bez foliranja.

Psujem ponekad, užasno psujem, to činim valjda da ne bih urlala, da ne bih nekog udarila, bes iskaljujem ponekad tako što stojim nasred kupatila, stisnutih pesnica i

govorim glasno, nepovezano, gadne reči, gadurske reči koje u sebi moraju da sadrže puno rrrrr, i čččč, oštre i mokre, nepristojne reči pražnjenja. Ili činim to, ili plačem.

Moj sin Igor sada ide u drugi razred gimnazije u Hju-
stonu u Americi. Kad je pre dve nedelje došao na božićni
raspust, iznenadio me je koliko je porastao za ovih šest
meseci koliko je tamo. Hoće da studira umetnost i voleo
bi da je Jevrejin. To je bila novost! Sa tim je stigao. To je
sada tako u modi. Tako je on doživeo svet.

„Sva vrata su ti otvorena, Ljubo, ne kapiraš.“ Eto, tako
moj sin sa mnom razgovara.

Nikad me nije zvao mama.

Mi samo živimo, hodamo, dišemo, ništa više. A vreme
prolazi. Za mene strašno prolazi. Ponekad pomislim kako
uludo trošim svoje dane ovde, u ovom životu.

Zauvek je prošao i ovaj dan.

Izgovorim to i suze same lipte iz mene. Šta me briga,
ionako to niko ne vidi.

Igija sam jutros ispratila. Vratio se u Ameriku, kod oca.
Tamo ide u školu od početka septembra. Nisam mogla da
ga ne pustim. Nenad je insistirao da ga pošaljem, takav
je, uostalom, bio naš roditeljski plan kad smo se civilizo-
vano razvodili pre deset godina, i kad je pre šest godina
on dobio taj odlično plaćeni posao lekara kardiologa u
Americi. Petnaest godina Igor je živeo sa mnom i, kao, u
čemu je sada problem? Nek ide malo kod oca, nek završi
gimnaziju tamo, naučiće jezik, uostalom, ako ništa dru-
go, pa posle...

Posle ćemo svi biti stariji.

Nije moje srce slomljeno. Moj sin je srećan. Doživljam njegov odlazak kao da je otišao na divnu ekskurziju. Eto tako, da se ne bih ubila od tuge i praznine. Moj bivši muž je srećan, ja sam u najboljim godinama... Zar ne?

Koliko godina, uostalom, ima ova dotična egzotična lepotica o čijoj sam neverovatnoj i zanosnoj sudbini tek počela da čitam? Donja Pilar? A? Ne može sigurno imati dvadeset. Ima preko trideset? Ali četrdeset... to već... to je teško zamisliti.

Jer, kao, mislim, ja uopšte nisam sama, ni stara, niti je moj život završen...

Moj sin je lep kao anđeo, i veliki je šmeker, to je valjda od mene naučio. Uvek kad odlazi od mene, na bilo kakav put, uvek mi ostavlja neko iznenađenje. Cedulju koju mi tutne u džep, pisamce koje otkrivam nekoliko dana kasnije u kupatilu, među čistim peškirimama, crtež srca na kome piše njegovim aljkavim rukopisom, latinicom „budi dobra!“. I letos kada je otputovao u Ameriku, ostavio mi je CD Olivera Dragojevića između kukuruznog i pšeničnog brašna, u ostavi, koji sam našla tri dana kasnije, na kome je napisao „Ljubo, budi kul!“.

Uvek stavi znak uzvika, što me nervira, ali takva je cela ta generacija, nisu oni krivi. Mnogo više uzvika nego tačka ili znakova pitanja, to je možda uticaj političke situacije u kojoj su rasli. Svejedno, to su znaci ljubavi.

Plačem posle, kad on nije tu. Moju ganutost, pravu ganutost, nikad nije ni video. Što je, kao naš zajednički projekat, super. Ja sam ipak sama vaspitavala muško dete u Srbiji. Da opusjem, to mogu pred njim, i da sve, čak i svoje suze, izvrnem na šalu, da, sve na vic, to je u redu.

I video me je da stvarno plačem, bez vica, samo kad iscepam najlonku, kad pogrešno ispišem poslednji ček u novčaniku, ili kad mi je onaj nervozni i nevaspitani penzioner u vartburgu iskrivio branik na jugu, opsovô mi mater narkomansku, izdajničku i petokolonašku, baš tim redom me je psovao i klimao glavom dok su mu socijalni cvikeri klizili naniže, i zatim je seo u svoj auto kojim me je opalio i pobegao sa mesta udarca! Tad sam se stvarno tresla.

Kad sam se vratila sa aerodroma, naslonjena na dovratak, pored otirača, čekala me je braon papirna kesa za hleb. Kako je nisam primetila kad smo izlazili iz stana? Moj sin stvarno ima stila. Unutra je bila ova knjiga koju držim pod miškom. *Ljubavnici iz Marakaiba* Rigoberta Martinezesa i Fonseke. Stvarno me je ganuo. Nije napisao nikakvu posvetu, nikakvu poruku, ništa. Verovatno nije stigao. Uostalom, naslov je dovoljan za apsolutno razumevanje između njegove brzokapirajuće mame i njega, njenog oštroumnog, šmekerskog, diskretnog sina.

I nalazim se između smeha i suza, neopisive praznine i samo pola koraka od ambisa očaja u koji bih mogla da upadnem svakog trenutka pri pomisli na sebe, samu, u kuhinji sa šoljicom kafe, dok po klaviru luduju prsti mog omiljenog džez pijaniste Ala Bigeloua i otvaraju mi centar za plakanje, i neopisive sumanute vevice radošti u mom stomaku, zbog iznenadne, lude, ključajuće, duhovite, maloletničke, kretenske pomisli da bih, samo kad pročitam šta će da bude, imala i ja, možda, osnovanu nadu da bih mogla da budem ispunjena čežnjom kao donja Pilar, bez obzira na četrdesete, velikog sina, posao u

gimnaziji, na Beograd, na Srbiju, bez obzira na činjenicu da nema verande na kojoj mogu da sedim i posmatram zalazak sunca, da nema bata konjskih kopita, ni kaktusa, ni tanjira opervaženog školjkama, da nema ni istorije ni geografije, ni scenografije ni kostimografije, za takvu melodramu, bez obzira na sve.

I ako je to jedino što stvarno danas mogu da biram, dok sneg pada zajedno sa mrakom po ovom setnom danu, onda radije biram onu nemoguću, neobjašnjivu vevericu nade u mom stomaku, nego korak ka ambisu.

Zato služi literatura, zar ne?

Hej, Morandesi, De Karakasi, De la Lune, kakadui, meskalito, sikarandesi, bananine palme i vi pume, koje ričete u stomacima srećnica, ne mrdajte, stižem!

Drugo poglavlje

Tiho, nečujno, kao nekada, dok sam bila mala, čujem ih. Čujem to nečujno spuštanje pahuljica na pahuljice. Plavičasti večernji poljubac umnožen milijardama puta. Izvan ljudskog, ne postoji ništa blaže.

Veče, plavo. Mekano. Utišano. Osećam setu, što bi rekao Antoni de Melo. Nije dobro reći „setan sam“, nego „osećam setu“. Tako se bolje radi na našim mislima, na našim emocijama i na našem doživljaju sebe. Držim i dalje u ruci Nenadov stari zipo.

Sve srećne žene liče jedna na drugu, a svaka nesrećna žena – nesrećna je na svoj način.

Ana Karenjina. Tolstoj je neoprezno napisao da je ona sa tridesetak godina bila sredovečna žena.

To je značilo – žena pred kraj. Pred kraj svega u životu, pred kraj svake radosti. Njena poslednja šansa da uđe u literaturu. Posle tog doba, žene nisu tema, ničija tema.

Ja sam sa trideset i dve bila početnica u životu, tako sam mislila, to je zaista bilo to – biće sa budućnošću, iako razvedena, sa malim sinom. To je bilo tako.

Sećam se samo mini-sukanja, naočara za sunce, osećaja u stomaku, ja sam tiha i opasna mala lisica, sa grudima koje štrče na gore. Sa zategnutim nogama i, pošto sam vrištala, moj ravan stomak. Posle porođaja. Uvek ću biti mala devojčica. I život je kutija bombona. To da ne želim da odrastem, da uvek plačem kad moj mali sin neće da zaspi. Neću da budem odrasla, imam fantazam mladosti. Pa, zaboga, koliko do juče ja sam nosila mamine šimike, i stari tatin sako, slušala *Djuran Djuran*, gledala ljude pevujeći u sebi *I'm hungry like a wolf*, i ludovala na žurkama. Putovala u London da se nađem sa društvom. Bila odličan student, živela potpuno bezbrižno.

I onda odjednom, ja sam udata. Imam burmu, muža kardiologa, koji gradi karijeru, divnog malog sina.

I, zanjihana u svojoj ljuljašci, puštam da mi vetrovi lagani piju suze. Haiku, iz gimnazijske pesmarice, koji pamtim i danas.

Moje lice među tim licima. Lice koje je oduvek imalo podočnjake. I Nenadovo lice posle laži. Posle onih laži. Njegovo lice i lica mojih roditelja, mojih prijatelja, njegovog brata i snaje, ta lica i šapat, ta lica i moje lice sa izrazom završenosti, lice žrtve i pokvarenuše, i lice malog četvorogodišnjeg Igora, dok ga on drži, i plače.

Jedna beogradska Ana Karenjina kojoj nije palo na pamet da se baca pod voz. Ne tada, ne tada.

Decembar je, imam bundu od nerca sa ogromnom kragonom, bunda je tamnobraon i šubara, i pahuljice su još uvek na vrhovima nežnih dlačica, cakle se na meni kao na ledenoj haljini i kruni Snežne kraljice, jer napolju je

veče, devet je sati i sneg pada tiho i ništa se ne čuje, osim motora njegovog automobila kojim me vraća u moje porodično gnezdo.

Imam trideset jednu godinu i zaljubljena sam, iznenađena, u drugog. Zaljubljena sam. Lažem. Izlazim pre podne, ostavljam muža i malog sina, subota je, idem kod Vere na kafu, kažem, i mislim da i Nenad zna, da pretpostavlja, da ne idem tamo, on samo spusti glavu i zagrli Igora, ne kaže ništa, i Igor plače da vodim i njega, ali to ne dolazi u obzir, to ne dolazi u obzir, i ja izlazim žurno, ne pogledavši ih više nijednom.

I, sedam u taksi, zaustavljam ga žurno, ali kradom, u Cvijićevoj, kradem dva sata i bežim u stan, u taj stan u kome me čeka taj iznenadni drugi muškarac.

Koji nije moj muž.

Koji nije ni nalik mom mužu.

Koji nije ni grof Vronski.

Moja iznenađena, sramotna, tajna ljubav. Možda prva ljubav.

Za koju odjednom ništa nije prepreka.

Ni moje dete, ni Nenad, moj uvaženi muž koji putuje na kongrese, koji dežura, koji me ne ceni dovoljno jer ne mogu, jer ne umem da s njim podelim čari njegovog najnovijeg istraživanja o „kateterizaciji srca na pacijentima koji su preležali virusni miokarditis“.

„Ti me ne podržavaš, ti me ni u čemu ne podržavaš“, zamera mi.

Nezadovoljan je, već dugo je tako. On, međutim, pokazuje neku vrstu ganutljivosti i dubokog poštovanja prema ženama samo kad mu se javi koleginica Vesna sa kojom

piše taj naučni rad. Inače, slabo priča sa mnom. Stalno je zauzet. Ruča u *Franšu*. Vikendom vodi Igora na ušće, na Adu. Ili igra tenis.

Prolaze dani a da se mi uopšte ne gledamo, samo reči, uljudne i prazne, među nama su kao odlično dresirane životinje u predstavi našeg braka. Čuče tu pored nas, kod naših nogu i mrdaju repovima, spremne da nas zabave, zamaju, zasmiju ili učute. Ali nikada da nas zadive, nikada da nas zadive.

A posle, kad je sve počelo da se raspada, pokušava da me dodirne. To je neka vrsta utešnog prilaska. Mislim da je i on bio zbunjen, zbunjen što odjednom to više nije bilo moguće. Tada više nije bilo moguće, više ništa nije bilo moguće.

Skidam bundu i šubaru sa pahuljicama koje se tope, jer sam rekla da idem da se prošetam, i odjednom vidim da su mi cipele skoro potpuno suve, i Nenad to vidi, ali se pravi da ne vidi, on se pravi da ne primećuje da sam uopšte negde bila, i dok žurnim korakom prolazim pored njega da odem u kupatilo, on mi ovlaš pređe rukom preko struka, na kome je samo koji trenutak ranije bila ruka drugog muškarca. I ja ne mogu da podnesem taj iznenadni dodir, taj tužni pokušaj bliskosti, tu dirljivu i u isto vreme odvratnu bespomoćnost, ali je ne sklonim, tu ruku mog muža, ostavim je nekoliko sekundi, jer se stidim, jer mi je neprijatno.

U Nenadovom pogledu mreška se sivkasto osećanje da smo se pogrešno odabrali i neka vrsta sažaljenja prema

meni, prema nama, prema našem sinu koji spava slatkim snom neznanja, i zbunjeni smo oboje pred tom slutnjom da je, možda, došao taj trenutak.

Ukroćeni psići naših reči dremaju ispred zaključanih vrata naših nemirnih srca.

Imam dvadeset tri godine, upravo sam završila fakultet. Divan dan, martovski, baš ljudski lep. Počinjem da predajem engleski u Prvoj beogradskoj gimnaziji. Engleski. Misiz, mis me zovu. Devojke me možda zovu „Ljubo“ jer sam mlada i izgledam skoro kao oni, moji đaci. Nosim kratku kosu, izgledam kao lik iz *new wave* spota.

Osećam ponekad i sada onaj miris, taj prvi miris učionice predoziran hormonima, miris masti protiv akni i bubuljica, miris njihovog disanja. Posebno šijem suknje za školu. Uvek do kolena. Imam, s vremena na vreme, potrebu da izgovorim neku reč njihovu, moju. „Gotivno je.“ Onda se kod kuće oblačim u farmerke, tesne majice, mini-suknje. Još tada, još tada imala sam problem sa tim. S godinama, sa idejom da budem starija.

To je privremeni posao, na šest meseci, zamenjujem profesorku koja je na bolovanju. Četvrti gimnazije. Oni uče svašta, engleski im je prilično loš, ne znaju slaganje vremena i predloge. Ali sporazumeće se na svakom letovanju, u svakoj situaciji pričaće bez kompleksa, i znaće neke iznenađujuće idiome i fraze, i misle da su neverovatno pametni i da pričaju kao da su rođeni da svoje mudre ideje o istini i pravdi i marksizmu, jer tada se to još uvek izučavalo u našim školama, srčano objasne svakom strancu na koga nabasaju na svom putu do sreće i uspeha.

* * *

Pamtim Četvrto dva. Četvrto dva ima neviđen sastav. Oni imaju osamnaest godina. Prave se važni. Jedan od njih, neki Đorđe, izrazito lenj i izrazito lep, viši od ostalih mladića, kaže da me se seća. Kad je on bio prvi gimnazije, ja sam bila maturant. Kaže to i zacrveni se. Brada malkice izrasla. Mislim da se namerno ne brije redovno, da bi se njegova muževnost istakla među ostalim mladićima. Kosa malo duža, kovrdžava, sa repovima. Ceo razred se smeje. On se smeje, on se smeje, želi da bude poseban. On jeste poseban, ali nećeš se, Ljubice, na taj led nasankati. Ne. Imam dvadeset tri godine, ali ozbiljne planove za svoj život.

On je neka vrsta šarmantne barabe, tako smo mi to zvali u gimnaziji, ponavljao je treći gimnazije, ali ima stila. Sećam se, jednom je ustao i nasred časa počeo da mi recituje Branu Petrovića, „vratila si se sa mora, moja devojčice, pocrnela kao afrička kraljica“. Ponavljač. U maju je imao brdo jedinica. Nervirao me je, jednostavno me je nervirao. Hteo je da svi vide da mi se udvara. Da se sprda sa tim udvaranjem pred svima, sa tom svojom bestidnošću i nedostatkom puta.

„Vi i ja, mi smo punoletni, profesorka.“

„Molim vas, Đorđe, sedite.“

Govorim „vi“ svim svojim đacima i danas, ja govorim „vi“ zbog distance, zbog poštovanja, ja govorim „vi“ jer to ne govori niko drugi.

„Profesorka, video sam vas u nedelju na koncertu“, tako me proziva taj klinac, moj đak, taj mali, visoki, *fucking loser*.